

การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

A STUDY OF SCHOOL-COMMUNITY RELATIONSHIP BUILDING ACCORDING TO THE OPINIONS
OF TEACHERS IN THE KAENG KHRO EDUCATIONAL NETWORK GROUP, UNDER THE
CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

เบญจวรรณ ไพรสิงห์¹
Benjawan Praising¹

(Received: June 24, 2025; Revised: August 26, 2026; Accepted: August 27, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก่งคร้อ (2) เปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก่งคร้อ จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 201 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของโรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบพฤติกรรมการศึกษา โดยใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe 's Method) ผลการวิจัยพบว่า

1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การสร้างสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน, ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน, เขตที่ตั้งของโรงเรียน

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล / Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand.
Corresponding Author's E-mail: benjawan_pra@vu.ac.th

Abstract

This research article aims to (1) study the level of relationship between schools and communities according to the opinions of teachers in the Kangkho District Education Network, and (2) compare the relationship between schools and communities according to the opinions of teachers in the Kangkho District Education Network, classified by the location and size of the schools. The research design is quantitative, the research area is the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office, District 2. The sample group consists of teachers in the Kangkho District Education Network, under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office, District 2, academic year 2024, totaling 201 people, selected randomly based on the size of the schools using stratified sampling by school size. The research instrument is a questionnaire. Data analysis was conducted using percentage, mean, and standard deviation statistics, comparing educational qualifications using the F-test, and testing pairwise differences using Scheffe's Method. The research findings are as follows:

1) The establishment of relationships between schools and communities, according to the opinions of teachers in the Kaeng Kho District Education Network, under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office, District 2, is generally at a high level.

2) The establishment of relationships between schools and communities, according to the opinions of teachers in the Khaeng Khro educational network group under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office District 2, classified by the location of the schools and the size of the schools, overall and by aspect, does not differ.

Keywords: Building relationships between schools and communities, The size of the operational school, The school's location

บทนำ

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม อย่างไรก็ตาม แม้มีแนวคิดสนับสนุนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างแพร่หลาย แต่ยังคงพบช่องว่างของการวิจัยในบริบทเฉพาะพื้นที่ เช่น ความหลากหลายของบริบทเมืองกับชนบท ซึ่งยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกที่สะท้อนมุมมองของครูในพื้นที่ชนบทได้อย่างชัดเจน

อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่ที่มีทั้งบริบทเมืองและชนบท โรงเรียนบางแห่งมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับชุมชน ขณะที่บางแห่งกลับขาดการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ แม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (2567) จะมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมที่ไม่สม่ำเสมอในแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยตรง งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่เน้นแนวนโยบายหรือการบริหารภาพรวม ยังขาดการสำรวจความคิดเห็นของครูในพื้นที่อย่างลึกซึ้งเพื่อสะท้อนปัญหาเชิงปฏิบัติจริง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการสร้างสัมพันธ์ ผลการวิจัยคาดว่าจะสามารถเสนอแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายของสถานศึกษาในพื้นที่ และต่อการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในภาพรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนเพื่อช่วยกันสนับสนุนการศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกัน โรงเรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความร่วมมือที่เกิดประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย อีกทั้งยังสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืนร่วมกันเป็นต้น

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ได้กล่าวไว้ว่า บ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” คือสามเสาหลักคู่สังคมไทย ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เกื้อกูลประเทศไทยมายาวนาน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาก็ยึดหลักการนี้มาโดยตลอด การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน และช่วยให้เกิดความร่วมมือที่เป็นไปเพื่อประโยชน์

ศราวุธ คามวัลย์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และให้ประสบการณ์ทางการศึกษา ถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ แก่สมาชิกชุมชน ความพยายามที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในไทย ชุมชนกับโรงเรียนหากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ย่อมจะส่งผลดีต่อกันทั้งสองฝ่าย รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง

อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นหนึ่งในภารกิจทางการบริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ครอบครัวยุวชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานข้าราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็น

กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

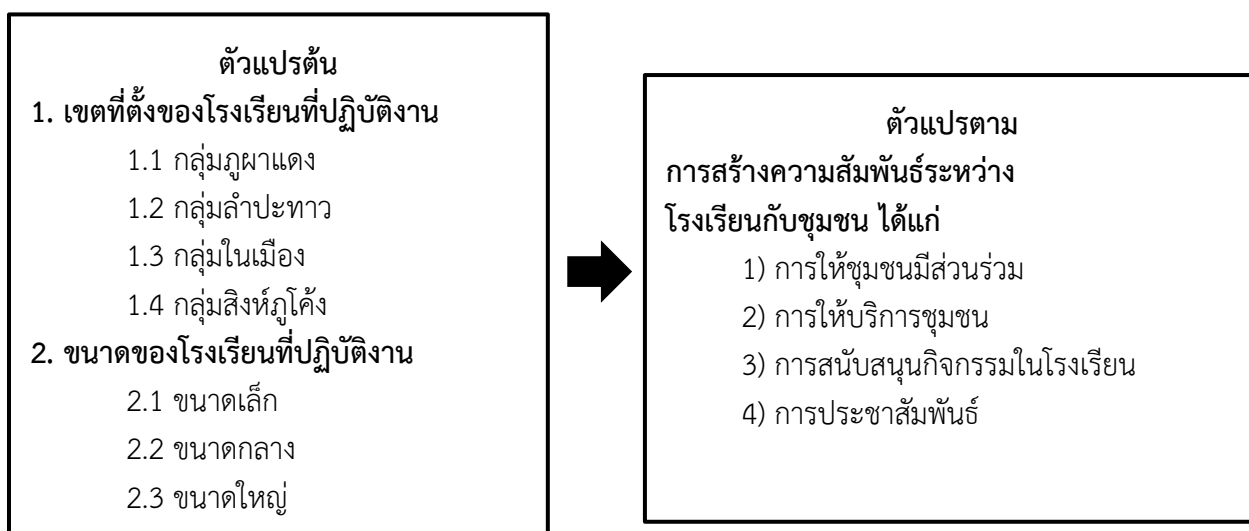
รณกร ไช้เนาค และคณะ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันของโรงเรียนและชุมชน คือการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยการใช้สถานที่และทรัพยากรของโรงเรียนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายและนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วม และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพร่วมกันอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย (ทฤษฎี)

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย (วิธีดำเนินงานวิจัย)

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าโดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 421 คน จาก 57 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 201 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้

ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ไพศาล หวังพานิช, 2562) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับพื้นที่ตั้งของโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนในกิจกรรมโรงเรียน 4) การประชาสัมพันธ์โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 คะแนน (Rating Scale) ตามแบบของลิคเคิร์ท (Likert Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ถึงโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบกลับ โดยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ Google form และติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน โดยใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe 's Method)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติทดสอบ

สถิติทดสอบใช้ F-test เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe 's Method)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3.87	0.39	มาก	2
2	ด้านการให้บริการชุมชน	3.86	0.42	มาก	3
3	ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน	3.90	0.36	มาก	1
4	ด้านการประชาสัมพันธ์	3.85	0.39	มาก	4
	รวม	3.87	0.29	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.39)

ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนความคิดเห็นของครู	พื้นที่ตั้งของโรงเรียน							
	กลุ่ม ภูผาแดง (n=51)		กลุ่ม ลำปะทาว (n=55)		กลุ่ม ในเมือง (n=50)		กลุ่ม สิงห์ภูไค้ง (n=45)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3.50	0.30	3.51	0.47	3.50	0.39	3.49	0.44
2. ด้านการให้บริการชุมชน	3.50	0.37	3.57	0.47	3.53	0.45	3.34	0.43
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน	3.54	0.41	3.44	0.42	3.49	0.33	3.50	0.44
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	3.61	0.40	3.50	0.38	3.52	0.45	3.46	0.39
รวม	3.53	0.19	3.50	0.21	3.51	0.18	3.45	0.22

จากตาราง 2 พบว่า ครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อมีความคิดเห็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับใกล้เคียงกันทุกกลุ่ม โดยกลุ่มภูผาแดงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดกับด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.40) ขณะที่กลุ่มลำปะทาว และในเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดกับด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.47) และ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสิงห์ภูไค้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดกับด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.44)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.01 32.33 32.34	3 137 200	0.04 0.16	0.02	0.99
2. ด้านการให้บริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.48 37.11 38.59	3 137 200	0.49 0.19	2.62	0.052
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.25 31.82 32.10	3 137 200	0.08 0.16	0.52	0.67
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.54 32.90 33.44	3 137 200	0.18 0.17	1.08	0.36
รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.19 7.93 8.12	3 137 200	0.06 0.04	1.57	0.20

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอกำแพงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอกำแพงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	ขนาดของโรงเรียน					
	ขนาดเล็ก (n=76)		ขนาดกลาง (n=72)		ขนาดใหญ่ (n=53)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3.49	0.46	3.48	0.42	3.53	0.36
2. ด้านการให้บริการชุมชน	3.45	0.43	3.51	0.43	3.49	0.44
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน	3.51	0.44	3.52	0.36	3.55	0.44
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	3.50	0.44	3.53	0.36	3.56	0.44
รวม	3.50	0.20	3.49	0.18	3.52	0.23

จากตาราง 4 พบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียน ครูจากโรงเรียนขนาดเล็กให้ค่าการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนสูงสุดในด้านการสนับสนุนกิจกรรม ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.44) ขนาดกลางและขนาดใหญ่ให้ค่าสูงสุดในด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.36) และ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ โดยทุกขนาดโรงเรียนให้ค่าต่ำสุดกับด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือการให้บริการชุมชน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอกำแพงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.07	2	0.03	0.02	0.82
	ภายในกลุ่ม	32.28	198	0.16		
	รวม	32.34	200			
2. ด้านการให้บริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	0.18	2	0.09	0.46	0.63
	ภายในกลุ่ม	38.42	198	0.19		
	รวม	38.59	200			
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.37	2	0.18	1.14	0.32
	ภายในกลุ่ม	31.71	198	0.16		
	รวม	32.08	200			
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.04	0.23	0.79
	ภายในกลุ่ม	33.36	198	0.17		
	รวม	33.44	200			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.02	2	0.01	0.27	0.76
	ภายในกลุ่ม	8.10	198	0.04		
	รวม	8.12	200			

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูมีการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ด้านที่โรงเรียนกับชุมชนมีการสร้างสัมพันธ์น้อยที่สุด

การเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ คือ เป็นด้านที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน น้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ชุมชนให้ความสำคัญกับโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ โดยเฉพาะในชุมชนชนบทที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์รวมของคนหลายวัยและหลายกลุ่ม ทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และกลุ่มองค์กรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภรัตน์ บึงข้อ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขตรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขตรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในทุกพื้นที่ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารและครูมีบทบาทในการประสานความร่วมมือที่ใกล้ชิดด้วยกัน

แม้จะมีความแตกต่างด้านทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อม แต่แนวทางการดำเนินงานและความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีลักษณะสอดคล้องกันทั่วทั้งพื้นที่

จำแนกตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ความคิดเห็นครูในแต่ละพื้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน อาจเป็นผลมาจากการส่งเสริมและขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาที่ครอบคลุมทั่วถึง ตลอดจนบทบาทของครูและการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดที่มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้ครูทุกคนในทุกพื้นที่ต้องปฏิบัติตามหลักการเดียวกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้รับการส่งเสริมในระดับนโยบายและการปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับ โรงเรียนเป็นของชุมชน ส่งผลให้ครูในทุกขนาดโรงเรียนตระหนักและให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับชุมชนในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จารุภา ทรัพย์มี (2560) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องดังนี้

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับหน่วยงานและการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาบริหารงาน ตามการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ดังนี้

1.1 การให้ชุมชนมีส่วนร่วม โรงเรียนควรเพิ่มช่องทางการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดประชุมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 การให้บริการชุมชน โรงเรียนควรเปิดพื้นที่อาคารสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมอาชีพ กิจกรรมสาธารณะ หรือ การจัดนิทรรศการท้องถิ่น

1.3 การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน โรงเรียนสนับสนุนการเชิญกลุ่มผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า และหน่วยงานภายนอก มามีบทบาทในฐานะกรรมการหรือผู้สนับสนุนกิจกรรม

1.4 การประชาสัมพันธ์ โรงเรียนควรพัฒนาและใช้หลากหลายช่องทางการประชาสัมพันธ์ เช่น เว็บไซต์โรงเรียน สื่อโซเชียลมีเดีย วิทยุชุมชน และจดหมายข่าวถึงผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้รับรู้ความเคลื่อนไหว กิจกรรม และนโยบายของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนโดยตรง ไม่เพียงเฉพาะครู เพื่อสะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างรอบด้าน
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท เพื่อออกแบบนโยบายพัฒนาความสัมพันธ์อย่างตรงกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- จารุภา ทรัพย์มี. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 13–43.
- ดร.ประสงค์ ถึงแสง. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52243/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir->
- นพภัสสร เลิศยศอนันต์, สุเทพ เมยไธสง, & กุศล ศรีสารคาม. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 7(1), 24–34.
- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 4(3), 569–580.
- ปฎิภาณ ศาสตรอำนวย, กาญจนา บุญภักดิ์, & บุญจันทร์ สีสันต์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 17(1), 129–134.
- ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. (2559). การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเป็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- รณกร ไข่นาค, ประยูร แสงใส, & พระครูกิตติญาณวิสิฐ. (2562). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 133–144.
- ศราวุธ คามวัลย์, กชพร นานาผล, & ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนหนองพอกพัฒนาประชานุสรณ์ อำเภอนองพอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารช่อพะยอม, 28(1), 79–86.
- ศุภรัตน์ ปึงข้อ. (2558). สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปี*. [ออนไลน์],
แหล่งที่มา: <https://web2.chaiyaphum2.go.th/wp-content/uploads/2024/05/plan67.pdf>
อนวัช รังสรรค์, & พนมพร จันทรปัญญา. (2561). กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อิส
เทอร์น*, 12(2), 115–130.